

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PIGTRAD

UDGIVET AF

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

AUSCHWITZ

✱

BERGEN BELSEN

✱

BUCHENWALD

✱

DACHAU

✱

HUSUM

✱

NEUENGAMME

✱

PORTA

✱

RAVENSBRÜCK

✱

SACHSENHAUSEN

✱

STUTTHOF

✱

FRØSLEV

✱

HORSERØD

✱

SHELLHUSET

✱

VESTRE FÆNGSEL

Forsiden:

Den svenske konge under
besøget i Ryvangen.

Inde i bladet: Forræderi at deltage i fangestævner i Øst ★ Stort røre om mindesmærket for Bernadotte ★ Gestapos hovedkvarter på Fyn ★ Horserød VII ★ Samling af den danske modstandsbevægelse? ★ Lysfest 4. maj ★ Generalforsamlinger ★ Mindelunden bør gøres færdig.

Poul Davidsen

Fotograf

Nørrebrogade 140

Taga 1007

Alfr. Th. Haagensen

Juveler, Guldsmed, Gravør

St. Torv 8, Rønne, Tlf. 270

**Bornholms
Andels
Svineslagteri**

FJEDERFABRIKEN

K. HAGENS

Kong Georgsvej 22,

København F.

Telefon Fasan 3026

**BREDGADE 25 E
KØBENHAVN K**

Telefon Central 15026

*Alle slags klichéer
i fineste udførelse*

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

stiftet 1945

PROTEKTOR: HS. KGL. HØJHED PRINS AXEL

Fondens kontor: Ordrup Jagtvej 175 (kontortid 9—12,30).

Telf. Ordrup 5075 — Postkonto 780.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet på aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bosiddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlem.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midlet, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2 nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

Mogensen & Dessaus Væverier
Aktieselskab

Odense

KJØBENHAVNS HANDELSBANK

Svend Henriksen

Urmager og Guldsmed

Aakirkeby. Tlf. 102

Deltagelse i fangestævner i Øst er forræderi.

Udtalelse af formanden for de norske kvinders fangeforening.

Formanden for de norske kvinders fangeforening, fru Gudny Høegh-Omdal har sendt os en længere redegørelse for hendes syn på deltagelse i fangekonferencer i Østzonen.

Det er min mening — skriver hun — at deltagelse i et stævne som det, der blev holdt i Auschwitz, er forræderi mod vore døde kammeraters minde og mod selve frihedskampen, da det drejer sig om samarbejde med fangeorganisatio-
ner, der selv bruger k-z-lejre i deres po-
litiske kamp.

Da det ikke er lykkedes at få de norske deltagere i Auschwitz-stævnet til at give nogen egentlig redegørelse for, hvad de så og oplevede, har fru Høegh-Omdal sammenholdt fire referater. Det drejer sig om »Pigtråds« (fruen skriver, at bla-
det er ikke-kommunistisk), »Nyt fra Po-
len«, »Hlas Revoluce« og »Die Tat«.

Efter et referat af kongressens begi-
venheder slutter fru Høegh-Omdal:

Det er typisk, at det ikke-kommuni-
stiske »Pigtråds« i sitt referat vesentlig
fortæller om den strålende mottagelse og
forpleining, om selve minnehøytidelig-
heten og om kammeratskapsfølelsen, og
bare såvidt nevner de andre tingene.

De tre andre publikasjonene legger
hele hovedvekten på den rent propagan-
damessige utnyttelse av kongressen.

Jeg er klar over, at mange ikke har
forstått, hvordan diktaturstatene hen-
synsløst bruker propagandaen til å frem-
me sine egne formål. Nettopp derfor
har jeg ikke kunnet tie i denne saken,
men har skreket ut mitt varsko.

Jeg kan bare beklage at de av de nor-
ske »delegerte« som har uttalt seg, frem-
deles synes å mene at det var riktig av
dem å ta del i denne kongressen. Og jeg
kan bare håpe at de ved nærmere etter-
tanke vil finne at de for fremtiden ikke
vil være med på å misbruke våre døde
kameraters minne til rent propagande-

messige formål. At det har skjedd et
grovt misbruk i dette tilfellet, må en-
hver forstå av den polske statsministers
tale på kongressen. Kongressen har nem-
lig protestert — ikke mot de mange kon-
sentrasjonsleirer som eksisterer i Øst-
Europa idag — men mot påståtte frem-
tidige Auschwitz'er som de »anglo-ame-
rikanske imperialister« har planer om å
bygge i Vest-Europa.

Som tidligere fanger kan vi ikke sam-

RØRE OM MINDESMÆRKET FOR BERNADOTTE

To fangeforeninger har protestert
mod Bernadotte-komiteen. Den ene pro-
test er holdt i almindelige venskabelige
vendinger. Den anden er en smule vold-
som. Begge protester er dog enige om
at tage afstand fra komiteens tempo.

Om selve sagen erfarer vi, at komiteen
gør sit yderste, men det er gået her som
det så ofte går, at inden man kommer
rigtig i gang med en sag, ser den så let
og hurtig ud, men snart viser der sig
uventede vanskeligheder.

Placeringen af monumentet har så-
ledes voldt store vanskeligheder. Mens
man fra starten var helt sikre på, at vej-
krydset ved Kruså var det helt rigtige
sted for rejsningen af monumentet, viste
det sig imidlertid, at stedet var uanven-
deligt, da der forelå planer om en regu-
lering af hovedvejen. Denne regulering
er endnu i dag ikke så vidt fremskreden,
at man med bestemthed kan sige, hvor
monumentet kan rejses. Dette har sin
meget store betydning også for prisud-
regningen, idet det jo spiller en rolle,
om man skal betale for større eller min-
dre reguleringer af terrænet.

Selve monumentet, der er præmieret,
har jo en herlig storslået symbolik: Da-
niel i løvekulen — den modige uforfær-
dede, der ved sin sjælsstyrke besejrede

arbejde med fangeorganisasjoner som
står under beskyttelse av regimer som
selv bruker konsentrationsleirene for å
undertrykke sine politiske motstandere.
Vi kan ikke engang samarbeide om så
nøytrale ting som minnehøytideligheter
og fredskongresser, fordi vi — enten vi
vil det eller ikke — blir tatt til inntekt
for en propaganda som går ut på å vise
at de totalitære makthavere har tillit og
støtte også i vestens demokratier. Pro-
pagandaens dypeste hensikt er å kvele
frihetstanken i egne land ved å vise hvor
håpløs deres kamp er som ennå våger
å kjempe for friheten i disse land — og
vi har ingen mulighet for å fortelle dem
at dette var ikke vår hensikt.

bestierne — men det er dyrt. Det vil nok
komme op på 90.000, og regnes der med
transportudgifterne, vil beløbet næppe
komme under 100.000 kr. Dette bety-
der, at der ikke bliver penge til den bud-
gettede mur, der skulle fremhæve mo-
numentet. Den alene vil koste en snes
tusinde kroner.

Man kan derfor med nogen ret sige,
at de to vindende kunstnere ikke har
holdt sig til betingelserne, da der jo ud-
trykkeligt stod i konkurrencebetingelse-
ne, at der var 75.000 kr. til rådighed.
Der skulle således være muligheder for
at sige, at forudsætningerne for, at deres
projekt føres ud i livet er bristede.

Der findes dog også andre mulighe-
der, nemlig at bringe fremstillingsudgif-
terne ned, og at rejse flere penge. Denne
udvej med at skaffe penge er dog næppe
farbar, eller for at sige det med rene
ord: der er ingen muligheder for dette
i dag.

Prøver man at skære igennem vrøvlet
i denne side af sagen, bliver der næppe
anden mulighed tilbage, end at de to
kunstnere må tilpasse sig budgettet. De
kendte det i forvejen. Kan de ikke det,
må de se opgaven glide over på andre
hænder.

Jobs. Fosmark.

GESTAPOS HOVEDKVARTER PÅ FYN

P. E. Mahler beretter om husets fortid — om dramatiske dage — og om bombningen.

Fyns Stifts Husmandsskole

blev oprettet 1908 i Tarup ved Odense. Skolen havde et tilliggende på ca. 18 tdr. land, der dels var frugtplantage og dels hønseri. Skolens bygninger bestod af en hovedbygning og en række andre bygninger til forskelligt formål som udstillingsbygning, hønsehuse, lærerboliger o. s. v. De var ret rummelige og lå passende afsondret fra omverdenen til, at tyskerne kunne få lyst til at anvende dem til deres særlige formål. Tyskerne besigtigede i 1943 en række slotte og skolebygninger rundt om på Fyn, og det kan ikke undre, at de netop valgte husmandsskolen i Tarup på grund af dens centrale beliggenhed i nærheden af Odense, og dermed gik skolen ind i en periode, hvor den blev kendt også af andre end landbo- og skoleinteresserede ud over det ganske land, fordi det var her, at Poul Tysker, Müssener, Frahm, Sieck, Söhnlein under Gutmanns og Dohses ledelse udøvede en terror, der satte skræk i hele Fyns befolkning på grund af dens ikke tidligere oplevede grusomhed og brutalitet. Det var herfra, at togterne til de mange rædselsaktioner rundt om på øen foregik — og det var her, man mishandlede fredelige, dansksindede borgere og spærrede dem inde i en mørk og fæl fangekælder. Selv om de ikke forandrede meget ved skolens bygninger, fandt de det dog nødvendigt at lægge cementgulv i skolens foredragssal og at slå en mur ned for at sætte porte i, så salen kunne anvendes til garage. De 6 fangehuller i kælderétagen ved siden af køkkenet blev indrettet i den tidligere spisesal.

Tyskernes første besøg på skolen fandt sted den 22. september 1943 og resulterede i, at man fik ordre til snarest at frigøre skolen. Dette fremkaldte selvsagt nogen uro blandt skolens elever, der gav sig til at pakke for at tage afsted straks. Men efter nogen overvejelse enedes man dog om at blive, til alle formaliteter var endelig i orden. Den 3. oktober kom beslaglæggelsesdekretet med ordre om, at

skolen skulle være rømmet dagen efter, dog hastede det ikke med forstander- og lærerboliger. De sidste blev rømmet til den 15. oktober, og nu var kun skolens gartner, Gunnar Hansen, tilbage sammen med et par medhjælpere for at passe den del af skolen og plantagen, som tyskerne ikke gjorde krav på.

Daværende forstander *Fjord Jensen* fortæller, at man følte sig tvunget til at levere tyskerne af plantagens produkter, og at tyskerne medbragte en »forbindelsesofficer«, en dansker ved navn Harald Sørensen. Denne blev et års tid efter likvideret på grund af sin stikkervirk-somhed. »Forstander Sørensen«, som vi kaldte ham, beretter *Fjord Jensen*, blev mit eneste bekendtskab med den nye front, og han fortalte mig straks sin historie:

— Jeg måtte ligesom så mange andre melde mig til tjeneste som tysklandsarbejder, men da jeg taler tysk, fik jeg tilbud om at arbejde for værnemagten her i landet. Jeg fyrede for dem ude på kasernen (i Odense). Den 29. august

fik jeg ligesom så mange andre min lejlighed ødelagt . . .

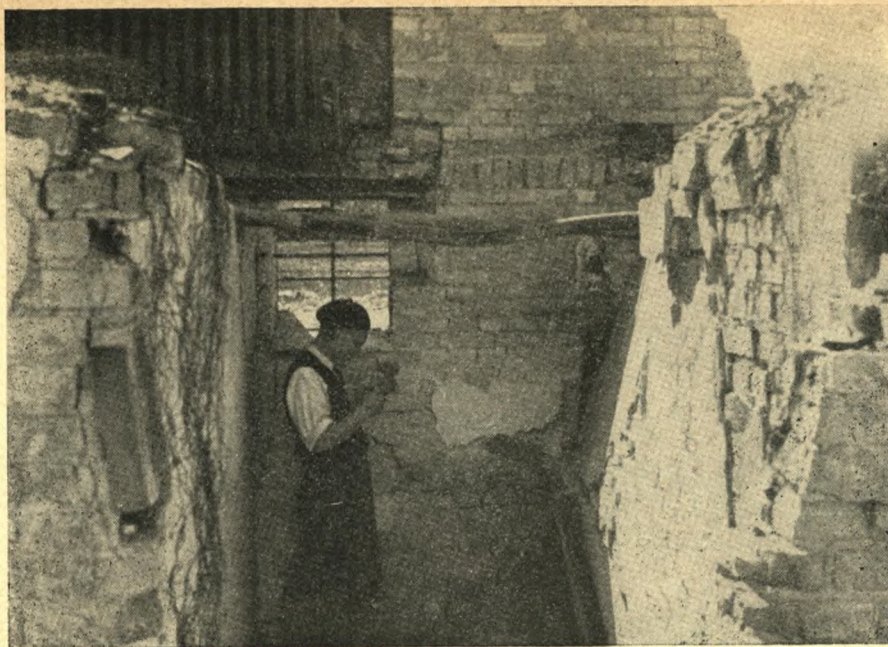
Sørensen var ikke ubegavet, fortsætter forstanderen, men han var mærket af sit farefulde arbejde. Han havde glimtet i øjet som et jaget dyr. Hans væsen var underlig sprængt, det svingede mellem de to yderpunkter: Brutalitet og kryberi. Hans 15-årige søn fik daglig prygl, og da faderen blev likvideret, sagde han: Så fik de dam ram på ham, det gamle svin.

Gunnar Hansen, der blev tilbage, boede i hestestalden og havde rig lejlighed til at iagttage tyskernes færd og at udveksle synspunkter med dem. Han skriver i skolens årsskrift efter kapitulationen:

— Det var trist at måtte vige pladsen for *Gestapo*. Først blev alt inventar flyttet over i kursusbygningen, men inden længe måtte det også flyttes derfra. Vi selv kunne blive til den 25. oktober, men efter den tid måtte vi morgen og aften passere vagtposterne, hvis truende maskinpistoler ofte pegede efter os fra hjørnerne. Men stikkerne var dog værre. I deres frækhed og overmod true de os direkte med pistolerne mere end een gang. Øjensynlig gjorde *Gestapo* stor stads af dem, især når en af dem var blevet skudt og skulle begraves under meget omstændelige foranstaltninger. Vi

Husmandsskolen i Tarup ved Odense. Bombet 17. april 1945.

En af de fangeceller, der var indrettet i spisestuen.

måtte f. eks. ikke vise os i nærheden, før ceremonien var overstået.

Hansen fortæller videre om gentagne skyderier mellem formodede sabotører og »Hausmeistrene« og beretter om en lørdag aften i slutningen af 1944, da Gestapo holdt razzia i Odense på en del restauranter og i løbet af natten bragte ca. 350 mennesker til husmandsskolen. De fleste fik dog lov til at gå igen efter et forhør. Den sidste gik kl. 7 om morgenen. Hansen hørte ved midnatstid følgende samtale:

— Nå, Kristian, vil du så med hjem?

— Ja, nu fik jeg da en biltur, det har jeg ikke fået i 3 år.

— De læssede godt, hvad?

— Ja, de snakkede ikke noget om, om vi måtte være 30 eller 40 i bilen, de masede os bare ind på kryds og tværs.

Endvidere fortæller han om, hvordan han med gru mindes den måde, hvorpå tyskerne fejrede Hitlers fødselsdag, da de sorte SS-flag gik til tops i flagstangen, og hvorledes de særlig ud på aftenen skabte sig som vilde dyr. Spiritus og kvinder havde de nok af. Det sidste så man særlig den 17. april lige før bombardementet, da »damerne« fik travlt med at redde sig ned over markerne. Fangerne så de ikke meget til. Henimod aften kom de undertiden på gårdtur på plænen, 20—30 ad gangen, bevogtet af 3—4 mand med maskinpistoler.

Cellerne, der var indrettet i skolens tidligere spisesal i kælderen, var 3,81 m lange og 1,28 m brede. Undertiden har 16 mand måttet dele en celle, og Hansen fortæller, at han flere gange har hørt fangernes skrig, når de blev mishandlet under forhørene.

Efterhånden ændrede omgivelserne omkring skolen fuldstændig karakter. Et område omkring hovedbygningen og de nærmeste bygninger blev meget stærkt indhegnet med pigtråd og yderligere sikret med håndgranater og landminer. Tage og facader blev overmalet med camouflerende farver, og camouflagenet blev trukket hen over bygningerne for at skjule dem for evt. flyverangreb. En del af buskadsen i parken blev fældet, og hermed hjalp Tarupboerne til for at få gratis brændsel.

Den 17. april kom pludselig en stor del af tyskerne med deres »damer« løbende ned gennem plantagen ved firetiden. De store biler blev kørt i flyver-skjul i de nærmeste gader, for nu var et angreb ventet. Få minutter senere var englænderne der, efter at der var blevet blæst forvarsel. R. A. F. mødte med 6 bombere og 11 jagere. Først kredsede de en gang hen over terrainet, og så kom angrebet fra lav højde. De fire første bomber faldt ved en lille bygning 200 m syd for skolen. De slog smut hen over jorden et par gange og efterlod en vold-

som plovfur, hvorefter de trillede lige ned i skolekøkkenet for at eksplodere der. Et andet sæt ramte i springvands-haven og lavede dybe kratere og beskadigede en rød bygning meget svært.

I skolegården slog 5 bomber ned og rystede en kursusbygning sammen, en bombe faldt ved hønseriet og ødelagde et af husene totalt.

Uden for skolens grund faldt 12 bomber, de fleste i husene ved alléen op til skolen og et par andre lidt længere borte på Østrupvej.

Ni af de nærmestboende naboer blev dræbt og en halv snes såret. En dame var mindre end 5 meter fra fire nedslag, men reddede livet, takket være en solid væg og et skæbnens lykketræf.

Skolens hovedbygning brændte totalt og ligeledes udstillingshallen, hvor Gestapo også havde garage. Bortset fra indtrykkede vinduer og døre blev en toiletbygning og en cykelstald stående.

Det menes, at der sad 4 fanger i kælderen, — og de skulle være sluppet hel-skinkede ud, efter at de første bomber var faldet. Efter hvad det har været muligt at få oplyst, dræbtes kun een menig tysk soldat af hele den store stab, men Sveriges radio meddelte dagen efter kl. 18.40: — »hvor mange af de 300—400 gestapomænd, stikkere og vagtmænd, der undslap, vides ikke —«, og *Frit Danmark* for 25. april meddelte: »Ved RAFs angreb på Gestapos hovedkvarter i Odense dræbtes og såredes et stort antal gestapofolk, og meget arkivmateriale ødelagdes. Angrebet kom i det rette øjeblik. Hovedkvarteret skulle netop flyttes til det neutrale Odense.«

Mange mener nu bagefter, at det var en fejltagelse, at skolen blev bombet — og ingen har heller villet tage ansvaret for at have sendt bud efter RAF. Daværende minister Mogens Fog skulle have hævdet, at det ikke var Frihedsrådet, der havde bedt RAF om at ødelægge husmandsskolen.

Men for selve skolens arbejde medførte det meget store ulemper. Den fik nu indtil 1948 et par vandreår. Den var en vinter på hotel Kattegat pr. Otterup, en anden på restaurant Klinten, Fåborg, senere flyttede den til den sydfynske herregård Løgismose og havde også en tid til huse på Tarup kommuneskole.

I erstatning udbetaltes 385.000 kr., og den nye skole, som opførtes på gården Vrangstrups jorder, et par kilometer

længere ude fra Odense end den tidligere skole i Pårup kommune, kom til at koste 1.700.000 kr. at opføre. Skolen, der tidligere havde været gældfri, oplyser forstander *Grønberg*, har nu en gæld på 400.000 kr. Vi flyttede ind i de nye bygninger i foråret 1948, men vi måtte bevæge os mellem bygningsmateriel og håndværkere indtil efteråret samme år. Da først blev også skolens foredragssal og gymnastiksal færdig til brug.

— Hvorfor blev skolen ikke opført på den gamle plads igen? spørger jeg.

— Pladsen i Tarup var efterhånden blevet så indeklemt af byggeri udenom, at den var ved at blive for snæver til en ordentlig husmandsskole, derfor overdrog vi den til Odense kommune.

— Hvad kan De fortælle om den gamle skole?

— Ikke ret meget, for jeg boede i Aarhus, indtil min villa blev sprængt i luften af tyskerne, og jeg selv måtte flygte til Sverige, og da jeg blev forstander her, var skolen kun en tomt og en grushob. Dog kan jeg oplyse, at den nuværende skole er af det dobbelte rumindhold som den gamle.

— Hvad siger nu eleverne af den gamle skole til, at den er flyttet herud?

— De gamle elever holdt af deres skole, og de var jo i deres minder knyttet til den, men de elever, vi uddanner her, vil selvfølgelig have deres tilknytning hertil, men jeg vil indrømme, at linien er blevet brudt.

For at få oplyst, hvilke gestapofolk og medhjælpere der spillede den største rolle i gestapotiden på husmandsskolen, henvender jeg mig til Odense kriminalpoliti, som har behandlet sagerne mod de fleste krigsforbrydere derudefra. Her oplyser kriminaloverbetjent Hartmann, at kvarterets første leder var Gutmann, og under ham stod de såkaldte »Sachbearbeitere« *Sieck*, *Müssener*, *Frahm* m. fl. Endvidere den over det ganske Fyn så berømte *Poul Tysker*, en tidligere al-fons og havnesjover, nu tysk håndlanger og voldsforbryder, der bl. a. på Sjælland har deltaget i mordet på 9 personer på en enkelt nat. Af andre landsskadelige kan nævnes navne som *Rosendal*, der særlig tog sig af og organiserede stikkeriet, *Harald Sørensen*, der likvideredes, og chaufføren *Sv. Aa. Larsen* m. fl. Senere blev Gutmann afløst af *Dohse*, da den første fik skyld for at være for hensynsfuld overfor befolkningen.

Der var til hovedkvarteret knyttet et stort bevogtningsmandskab, en mindre afdeling ordenspoliti og en afdeling med hunde, som opererede på hele Fyn.

Blandt de kendteste aktioner kan nævnes Skattergade-slaget i Svendborg, træfningen ved Geels Kro, en aktion i Assens o. s. v. Foruden de allerede nævnte var *Kaj Munks* morder, *Söhnlein*, også knyttet til husmandsskolen i Tarup.

Politiasistent *Clemens Pedersen*, Højby, fortæller følgende episode fra tysker-tiden derude på husmandsskolen: Gestapochaufføren *Sv. Aa. Larsen* traf på et hal i Brændekilde en pige, der var delvis forlovet med en karl fra Ravnebjerg. For at få rivalen af vejen formåede *Sv. Aa. Larsen* dagen efter Gestapo til at tage ud til gården for at anholde karlen, der imidlertid stak af til skovs. Gårdmanden måtte da love at ringe til husmandsskolen, så snart karlen var vendt tilbage, men han ringede i stedet for til *Clemens Pedersen* for at søge hans assistance. Politiasistenten tog da ud til husmandsskolen med karlen i bilen, gik op til *Dohse* og spurgte, hvad der egentlig var i vejen med karlen, for *Cl. P.* kunne jo forklare, at han intet ulovligt havde at stå til ansvar for. Wo ist der Kerl denn, spurgte *Dohse*. — Han sidder herude i min vogn, svarede *Cl. P.*, og han vidste jo ikke af, at det var en

gestapomand, han havde fornærmet, og — føjede han til: De har vel også andre og bedre ting at tage Dem af. Lass ihn laufen, svarede *Dohse*. — — 8 dage senere var *Cl. P.* blevet stukket og Gestapo på jagt efter ham, men han slap til Sverige sammen med nogle af sine »medskyldige«.

Den 11. januar 1945 blev jeg selv arresteret og stiftede straks bekendtskab med de uhyggeligt snavsede og mørke fangehuller på husmandsskolen. Store var de jo ikke, og udstyret bestod af en fast træbriks og en tom konserverdåse til vor nødtørft. Væggene var berappede, og vinduet var ganske lille og sad højt oppe. Om aftenen fik vi kun lys, når en lampe, der var anbragt uden for cellerne i gangen, var tændt, — og det gav kun så meget, som der kunne trænge gennem et lille tilgitret hul over celledøren. Dørene havde kighul, som vi kunne iagttages igennem, de var foruden en kæmpelås forsynet med to mægtige jernskydere, en foroven og en forneden. Til samtlige celler var der eet toilet, een vaskekumme og eet fælles håndklæde. Forplejningen bestod af rugbrødshumpler med en anelse marmelade og sort kaffe til, der serveredes i ølglas. Noget, der minder om middagsmad, har jeg ikke set derude. Støjen fra kontorerne ovenover trængte tydeligt ned til os, men

Hvad bomber og brand levnede af hovedbygningen.

HORSERØD

VII

Oluf Bonnè skildrer denne gang arbejdstone og adspredelser på fletteriet — men nogle blev hentet, og man så dem ikke mere.

Tegninger af arkitekt O. V. Brøbech.

Når fletningerne var renklippet, blev de overgivet til syppigerne, hvis formand var skuespiller og balletmester Chr. Brochorst fra København. Her i systuen forfærdigedes forskellige ting af fletningerne, såsom måtter, der igen syedes sammen til tæpper, badetøfler, kurve, tasker og hatte. Hele molevitten solgtes af sturmbannführeren, som herigennem må have haft en rigtig pæn indtægt. I alle tre afdelinger gik det lystigt til, når tyskerne ikke var til stede, og det var egentlig sjældent, de generede med deres nærværelse. Hele banden teede sig som skoledrenge i frikvarteret. Een af de toneangivende i fletteriet var Robert med flagermuseørerne, et navn, han havde fået hæftet på sig, fordi han var udstyret med nogle usandsynligt store og udstående øren. Han foranstaltede mange julelege, hvor blandt andre, slag-i-halen-legen, gjorde vældig lykke.

En af deltagerne skulle bøje sig fremover, sådan at sædet kom til at indtage en fremskudt plads i rummet, hans ansigt skjultes af en anden. Med et bræt tildeltes der af en af de andre deltagere vedkommende et ordentligt slag på halepartiet, og så var det den ramtes opgave,

efter at være blevet frigjort, at udpege den, som havde givet slaget. Kunne han det, var det dennes tur, hvis ikke måtte han selv lægge hale til igen. Det var ikke blide klap, der faldt, og ofrets hyl og de andres begejstrede bifaldsytringer over præstationen rungede trindt om. Leg afløstes af sang, og det var sange, som kunne bringe tårene frem selv i forhærdede sjæle. Særlig denne — Jeg er zigeuner — der af sangeren blev foredraget med en følelse og en hengivelse i opgaven, som kunne have fået Himmeler til at hulke.

Da klipperne var flyttet ind for sig selv, udvikledes her et intimt og fornøjeligt samvær. Forskellige som medlemmerne af lauget var i social henseende og i politisk og religiøs retning, var det frugtbart for dem, som kunne overvære en diskussion mellem disse mennesker. Ramsing, f. eks., en fin og gennemkultiveret mand, var katolik, andre var protestanter og nogle var gudløse. I politik var de delt i to lejre, Det konservative Folkeparti og Danmarks kommunistiske Parti. Der diskuteredes, så kæberne var ved at gå af led. Hovederne blev røde af ophidselse, og sak-

Enhvert brev bør forsynes med vore smukke mærkater i farvetryk.

Vi har to at vælge imellem:

1. Bernadotte-mærkatet med hans billede.
2. Kammeraternes Hjælpefonds mærkat.

Begge mærkater foreligger i ark med 25 stk. à 10 øre og fås ved at indsende beløbet til giro 780, Kammeraternes Hjælpefond, Ordrup Jagtvej 175, Charlottenlund.

De indkomne beløb går til fondens hjælpearbejde.

værrer var det at få kammerater ind, som lige kom fra forhør og mishandling. Blå øjne og udslåede tænder hørte til dagens orden, men medfangerne kunne også fortælle om andre forhørsmetoder, som da de havde lagt kæde om halsen på Karl Gustav Andersen og hejst ham fra jorden til piskning. Jeg selv er »kun« blevet truet med en pistol i tindingen af Frahm og sparket i bagen af en politisoldat. Ja, så fik jeg forresten en lussing på transport fra skolen til byens arrest.

Cellevæggene talte deres eget sprog til een gennem alt det, man så indridset i dem. Der var navne og initialer, og der var kalendere til at holde rede på tiden, og efter dem kunne man regne ud, hvor længe de enkelte havde boet i cellerne. Men der var også fyndord og oplysninger, og noget af det, der straks gjorde et stærkt indtryk på mig, var en inskription, der lød:

Du er ikke alene, Gud er hos dig.

Jeg har igennem hele mit fangenskab måttet sande kraften i dette ord på cellens væg; jeg har oplevet umenneskelige ting, og jeg har levet under umenneskelige kår, men det, der til syvende og sidst hjalp mig igennem, var det, at jeg ikke var alene, Gud var hos mig.

P. E. Mahler.

1/5 NORDISK FLASKEGAS

ESBJERG

Telefon 3515 (4 Lin.)

Papirsamler i Horserød.

sene kløvede luften under forsøgene på at sætte trumf bag ordene. Der var dog aldrig tilløb til noget i retning af uvenskab. Man skulle bare have luft, og det fik man. Venner og kammerater var man trods alt det, der skilte — og det var dejligt.

Engang imellem sang Nicolaj en, som de andre sagde, af hans hjemlands vemodige sange. Hans yndlingssang var den, hvori der forekommer disse linier: — og han faldt fra bjergets stejle tinde, ned i dalen for Alvildas fod.

Disse linier var faktisk det meste af, hvad tilhørernes lyttende øren fik fat i, resten af dette utvivlsomt herlige digt gik tabt i et sprog, som for den sags skyld ligeså godt kunne have været arabisk, det var nemlig komplet uforståeligt for andre.

Nicolaj var svær at klare, når han talte, ihvertfald for københavnere. Når han sang, kunne man ligeså godt opgive med det samme at forstå ordene. Bagefter blev han som regel spurgt, om han ikke ville oversætte. Så morede alle sig, også Nicolaj.

Nicolaj blev forøvrigt kaldt for husmanden med maskinlandbruget. Denne betegnelse havde han fået, fordi tyskerne, da de arresterede ham, i hans udhus fandt en hel del maskinpistoler gemt

under halmen. De ophidsede tyskere havde gennembanket ham med hans egen plejl og derefter ført ham afsted med det samme. Han ankom til Horserød i en mundering, som man kunne tænke sig tilhørte en harlekin, det var gået meget tilbage for. Han var et godt menneske, det var Nicolaj, med et blødt sind. I nogen tid havde han gået og set lidt traurig ud. Endelig en dag bristede det for ham, hans datter (Nicolaj havde 5 børn) skulle konfirmeres, og nu sad han her og kunne for første gang ikke være med ved en fest i hjemmet.

Da dagen for konfirmationen oprandt, fik Nicolaj overrakt en smuk lykønskingsadresse, udført af en kunstner blandt hans medfanger. Nicolaj stod og holdt adressen med en hånd, der rystede. Han så på adressen — hans øjne duggedes — Nicolaj græd.

Forplejningen.

Det danske køkken og køkkenpersonale var bibeholdt efter tyskernes overtagelse af lejren, så rent madmæssigt havde fangerne det godt. Om morgenen var der havregrød, kaffe og brød, lige så meget man kunne overkomme at proppe i sig. Til middag to retter udmærket mad og om aftenen smørrebrød, mælk og øl. Der var rigeligt af alt, og fangerne tog godt for sig af retterne. Der var også dem, der tog på i vægt i den tid, de opholdt sig i Horserød. Til hen på foråret spiste fangerne aftensmaden i deres respektive barakker, hvortil maden i løbet af eftermiddagen var hentet af hver baraks køkkenhold. De hungrende stillede sig på række i barakkens korridor og passerede efter tur udleveringsstedet, hvor de modtog deres ration. Senere blev samlingsstuerne benyttede til aftenspisning, og først hen mod sommeren foregik det hele oppe i spisebarakken.

Kammeratskabsaftenerne.

Når det sidste måltid var nydt, tilbragte man aftenen, enten på værelset, hvor man hyggede sig sammen med sine to kontubernaler (Der var efterhånden blevet 3 mænd på hvert værelse), eller også begav man sig ind i samlingsstuen og fandt makkere til et slag kort eller et parti skak.

Kammerater med evner i den retning arrangerede ikke sjældent underhold-

ningsaftener, som fandt sted i samlingsstuen. Det var mest i barak 13, det foregik. Denne barak havde det held blandt sine beboere at have to mænd af den rigtige slags. Den ene af dem hed Orla Andersen, bankkasserer fra Hornslet, den anden, Aage Wind, bankassistent fra Aalborg. Når disse to udmærkede mænd havde slået sig sammen for at more kammeraterne, var det med fryd og stor forventning, man satte sig til rette i parkettet. Ved sådanne lejligheder sang skuespiller Brochorst viser, bl. a. den, for hvis publicering han befandt sig i disse omgivelser. Brochorst foretog sine viser foran tæppet (tæpper fra sengene), og når dette, efter at Brochorst havde forladt forhøjningen, gled til side, var det første man så, de farvestrålende dekorationer, udført af tegneren Toft, og så kom Wind. Wind var ikke så lidt af en skuespiller og en glimrende maskeringskunstner, og han gøglede på livet løs, så tårene trillede ned ad kinderne på tilskuerne. Efter ham kom andre, og alle gjorde de deres bedste for at glæde og opmuntre deres kammerater, at styrke dem og sætte mod i dem, så de bedre var i stand til at tage forholdene, som de nu engang var og ruste dem til det, som muligvis ville komme — og som var værre. Ved disse aftenunderholdninger hændte det ofte, at de tyske lejrofficerer indfandt sig og tog plads på en af de forreste stolerækker. Om de forstod noget af det, der blev sagt og sunget, ved ingen, men tilsyneladende morede de sig storartet. Lidt før kl. 9 var der oprud. Så hurtigt ud i vaskerummet og få sig skyllet af og så i seng. Skodderne for vinduerne blev trukket for og boltede, og noget efter kom tyskerne på inspektion. Døren blev åbnet, og den tyske lejrofficer erkyndigede sig om, at alle, som skulle være på værelset, også var der, med et gute Nacht lukkede han døren igen. Der blev sat bolt for — fangerne var spærret inde.

Skak.

Der var mange skakspillere i lejren, og de havde været så fremsynede at tage bræt og brikker med i fangenskab. Der blev hurtigt arrangeret en turnering. Hver barak for sig udkæmpede de indledende kampe, og man fandt efterhånden frem til de bedste. Disse kapaciteter mødtes så til dyst en søndag

Gemytlig scene i Horserød

i barak 15s samlingsstue. Det gik stilt og højtideligt til. De besøgende, der var strømmet til for at bivuane begivenheden, turde knap nok ånde af frygt for at forstyrre de anstrengt grublende.

Turneringen fortsattes den følgende tid, til mesteren for hele lejren var kåret.

Vinteren var ved at være forbi. Solen viste sig oftere. Sneen smeltede, og træerne fik knopper. Fra barakker og værksteder kunne man, når man så ud på pladsen mellem barakkerne, se kreditforeningsassistent Wøldike, iført en af de gamle soldateruniformer, fangerne havde fået udleveret, vandre rundt på pladsen. Over skulderen hængte en rem, hvortil en sæk var fastgjort. I højre hånd havde han en kæp med et spidst søm i enden, med hvilket han spiddede det på jorden liggende papir, han fandt på sin vej, og som han derpå puttete i sækken. Han så morsom ud, det gjorde Wøldike. Et lille fikst overskæg prydede hans ansigt, og på hovedet bar han en skihue, hvori der altid sad en grankvist. Han kunne godt minde een om Robin Hood. Når han havde fået alt det papir, der flød rundt omkring, i sin sæk, standede han ikke sit arbejde af den grund. Han vandrede troligt videre — men nu

gik det bare den anden vej med papiret, han smed det nemlig ud af sækken efterhånden som han skred frem. På den måde kunne han fortsætte med sit arbejde i een uendelighed og behøvede ikke at frygte for arbejdsløshedens svøbe. Han kunne være i fred med sine tanker, og der var nok for ham at tænke på. I lejren havde han lavet en balalajka,

som han med stolthed viste frem. Den var også smuk og blev efterhånden prydet med navnetræk fra mange af hans kammerater. Han havde også et fotografi af sit sommerhus, som han havde bygget ved Viborg sø, og hans øjne fik et skær af forventningsfuld glæde, når han fortalte om de forbedringer, han ville foretage ved det, når han kom hjem.

De første henrettelser.

Ind i maj måned fik fangerne i Horserød et chok. Ad illegal vej fik de at vide, at assurandør Karl Erik Abel (f. d. 18-9-1910) var henrettet den 2. maj. Han havde været indkvarteret i barak 14. For nogen tid siden var han blevet afhentet og ført til Vestre fængsel. Nu kendte man hans skæbne. Han var gået til den brigade, der efterhånden som tiden gik, øgedes mere og mere.

Orla Andersen — en af de bedste — een af de gladeste, den herligste kammerat, man kunne ønske sig.

Han var vældig af korpus, hans røde hår stod som en krone om hans hoved. Når han lo — og han lo ofte, var det med en latter, frisk og stormende og med en voldsomhed, der næsten fik barakkens vægge til at skælve. Han var arresteret som leder af en modtagergruppe, og han var klar over, at han befandt sig i farezonen, hvor alt kunne ske, men aldrig så man ham nedtrykt,

A/S Grenaa Dampvæveri

Grenaa—København

bestandig lyste hans gode humør og hans sjældne kammeratskabsfølelse som en baune for kammeraterne. Berørte man i en samtale med ham hans sag, sluttede han altid med at sige — skal man ned med nakken, så skal man ned med nakken. — Man så ham altid i aktivitet, så med det ene så med det andet — og hans latter var fuld af glæde over livet.

I begyndelsen af maj blev Orla Andersen, der var fra Hornslet, sammen med Herold Jensen Svarre ført til Vestre fængsel og derfra til krigsretsdom på Dagmarhus. Dommen blev døden.

Orla Andersen (f. d. 7-10-1915) blev henrettet den 26. maj 1944. En mand af en sjælden støbning var faldet for eksekutionspelotonens kugler. Han vil aldrig blive glemt af dem, som har haft den glæde at kende ham.

Ved hans grav på Hornslet kirkegård afsløredes i 1946 på hans dødsdag en stor liggende mindeplade af sandsten med bronzebogstaver. Det var en æresbevisning og en tak fra tidligere kammerater i Horserød til en mand, som de havde lært at holde af.

Herold Jensen Svarre (f. i Buenos Aires d. 10-9-1909) blev henrettet den 8. juni 1944. Han var sin moders eneste barn.

Da Gestapo hentede Orla Andersen og Herold Jensen Svarre, glemte de Axsø Sørensen, som sad i samme sag. Han blev afhentet nogle dage senere og fik samme dom som de andre.

Axsø Sørensen (f. d. 18-2-1912) blev henrettet den 8-6-1944. Et stille, et smukt og beskedent menneske var ikke mere.

De næste, som måtte sige farvel til Horserød for via Vestre fængsel at blive ført til Dagmarhus for at dømmes af en krigsret, var

Pastor Severinsen,
arbejdsmand Ole Christensen,
arbejdsmand Leo Pallesen,
chauffør Jacob Alsbjerg,
landmand Harald Mikkelsen,
kreditforeningsassistent

Helmer Wøldike,
vognmand Johannes Volke,
arbejdsmand Lauritz Pallesen og
forstassistent Christian Boldrup.

Ved krigsretten, der sattes på Dagmarhus d. 26-5-1944, blev de 7 førstnævnte dømt til døden, mens Lauritz Pallesen fik 6 års tugthus og Christian Boldrup 2 års tugthus.

Den 12-6-1944 forandredes dommen for 6 af de dødsdømtes vedkommende til livsvarigt tugthus — den syvende måtte vandre den tunge gang til henrettelsespladsen — det var Wøldike.

Helmer Andreas Fabricius Wøldike (f. d. 25-9-1913) blev henrettet den 12. juni 1944.

Efter kapitulationen blev han under hædersbevisninger stedt til hvile på Asmild kirkegård.

— — —

Disse dystre begivenheder — kammeraternes borttransportering og den senere meddelelse om deres tragiske død, som ad illegal vej fandt ind i lejren, gjorde naturligvis et udsletteligt indtryk på de derværende og medførte, at en tung og knugende stemning blev den herskende. Hertil bidrog også, at forskellige tildragelser ude omkring i landet bevirkede, at tyskerne gik til represalier over for fangerne. Der blev brev-, pakke-, besøgs-, ryge- og spilleforbud. Fangernes bøger blev beslaglagt, og spil af alle slags skulle afleveres.

For nogle var rygeforbudet det værste. Man sparede så meget som muligt på det lille illegale lager af tobak, man havde — og røg i smug. Blev det opdaget, var det en tur over i arresten.

Spillet blev der også trods forbudet, idet fingernemme folk af træ, der var organiseret fra snedkerværkstedet, forfærdigede de nydeligste skakbrikker, og kort kunne også eftergøres.

For at kunne nyde disse forbudne glæder og for i det hele taget at kunne føre en så fri og tålelig tilværelse som muligt under de givne forhold — det gjaldt ikke mindst de såkaldte »illegale« (det var dem, som på een eller anden måde havde undgået at komme på arbejdshold, og som derfor levede et liv som landets rigeste adel) — var det vedtaget, at alle skulle have øjnene med sig og hyppigt rette dem mod vejen, som oppefra førte ned til lejren, for hvis der tonede noget grønt frem i horisonten, da at sende et advarende råb til lovbyrderne. Var det een af de almindelige lejrofficerer, råbtes der »Alarm«, men var det Sturm-bannführeren Hillgertner, i daglig omtale »Storbanditten«, skulle der råbes »Storalarm«, og så var alt og alle på plads, når vedkommende indfandt sig.

— — —

Fart på opførelsen af Odense frihedskollegium

Ikke en gang et år vil det tage for at gøre frihedskollegiet i Odense færdigt. Første spadestik blev taget 2. oktober i fjor, grundstenen blev nedlagt 24. januar i år, og trods forsinkelser i vinterens løb er man fast besluttet på at få kollegiet klar til indvielse på den historiske dag den 29. august.

Byggearbejdet er nu så vidt fremskredet, at håndværkerne i april måned kan tage fat på det indvendige arbejde. Vægge og lofter bliver pudset, elektricitet og varme indlægges, og odenseanerne er allerede begyndt at glæde sig over dette nye træk i bybilledet.

Samtidig med, at byggearbejdet skridder frem, forbereder man nedsættelse af den bestyrelse, der fremover skal varetage kollegiets ledelse. I øjeblikket sidder kun det udvalg, der havde til opgave at opføre bygningen, men i løbet af maj måned nedsættes den endelige bestyrelse, som skal træde i forbindelse med landets øvrige kollegie-bestyrelser.

HIST OG HER

Samling af den danske modstandsbevægelse

Vi har modtaget:

Sidste nr. af Kammeraternes Hjælpefonds blad Pigtråd indeholder en meddelelse om, at en kres af modstandsfolk har indbudt til møde i Admiral Gjeddes Gård den 30. ds. for at drøfte mulighederne for en samling af modstandsbevægelsen.

Af praktiske grunde er mødet blevet forlagt til *sondag den 20. april kl. 14*. Indbyderne til mødet er undertegnede deltagere i den internationale modstandskongres i Wien sidste sommer og i det internationale stævne i Auschwitz i januar i år.

Deltagerne i Wien-kongressen har for nogle måneder siden udsendt en appel til danske modstandsfolk, hvori det bl. a. hedder:

Vi er alle — uanset at vi repræsenterer næsten samtlige politiske partier — enige i, at også i dag, og måske netop i dag, er der meget væsentlige ting, der binder os sammen. Vi vil ikke starte en diskussionsklub mellem øst og vest, vi vil ikke placere skylden for den kolde krig eller for de væbnede konflikter, der truer med at blive kimen til en ny verdensomfattende krig. Men vi vil forsøge

at samle alle, der under den 2. verdenskrig lærte menneskeheden største forbrydelse, krigen, at kende, til aktiv protest mod krigen, til aktiv kamp for freden. Vi vil arbejde for en tilnærmelse mellem øst og vest, vi vil arbejde for et udvidet internationalt samarbejde mellem alle stormagter til en sikring af freden og til en afvikling af de væbnede konflikter.

Vi tror på muligheden af at skabe tilslutning hertil fra meget brede kreise blandt de kammerater, der var med i kampen under besættelsen.

I udtalelsen peger man videre på, at formålsparagrafen i Den internationale Modstandsorganisations love vil kunne danne grundlaget for et samarbejde mellem tidligere modstandsfolk, politiske fanger og pårørende til dræbte modstandsfolk og fanger.

F. I. R.s formålsparagraf omfatter foruden arbejdet mod krig og mod en genfødsel af fascismen også det internationale samarbejde og arbejdet for opfyldelsen af de materielle og moralske krav fra modstandskampens deltagere, juridisk, moralsk og anden bistand til tidligere fanger, deporterede, modstandsfolk og ofre for fascismen.

På denne baggrund indbyder man en række modstandsfolk og repræsentanter for endnu bestående modstands- og fangesammenslutninger til et møde for at drøfte mulighederne for at samles om de ting, der stadig forener. Såfremt diskussionen giver et positivt resultat, vil man indkalde til et landsmøde, hvor den endelige beslutning træffes om og under hvilke former en sådan samling af modstandsbevægelsen skal ske.

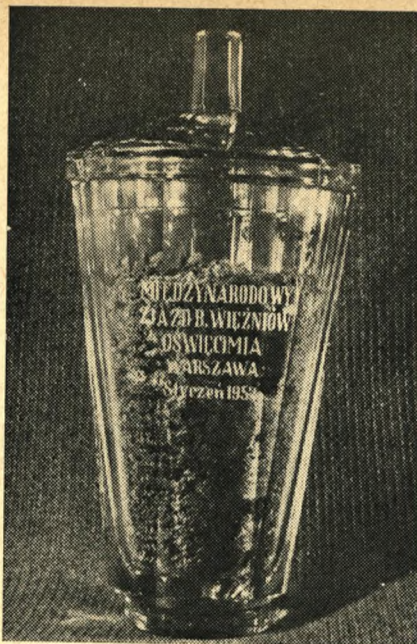
Indbydere til mødet den 20. april er:

Deltagere i kongressen i Wien:

Landsretss. *Rud Prytz*, København.
 Sekretær *Hedvig Schultz*, København.
 Arbejdsmand *Fritz Møller*, København.
 Journalist *Jens Nyberg*, København.
 Gymnastiklærerinde *S. Sandø*, Kbhvn.
 Dr. med. *Teit Kærn*, København.
 Sekretær *Frøde Toft*, København.
 Arkitekt *Bengt Olsson*, København.
 Journalist *Helge Larsen*, København.
 Lektor *Fr. Andersen*, Skt. Klemens.
 Døvstummelærer *S. Vognsen*, Fredericia.
 Ass. *Robert Gram*, Esbjerg.
 Papirhandler *S. Tobiesen*, Esbjerg.
 Museumsinsp. *Riismøller*, Ålborg.

Deltagere i kongressen i Auschwitz:

Læge *Munke Berthel-Wulff*, København.
 Arkitekt *Hans Hansen*, København.
 Redaktør *Viggo Knudsen*, Holbæk.
 Konsul, sagfører *Kaj V. Dahl*, Horsens.

Urne med aske fra Auschwitz-lejren til Danmark.

De 7 danske fanger og modstandsfolk, der i januar deltog i den internationale mindehøjtidelighed i Auschwitz, medbragte herfra en glasurne med aske, gravet op ved en af de store »bålpladser« i lejren, hvor fangernes lig stabledes op

i meterhøje bunker, blev overhældt med benzin og brændt under åben himmel. Der har nu været ført forhandlinger med kirkeministeren om urnens anbringelse, og der synes at være størst sandsynlighed for, at asken anbringes i en anden urne og nedgraves ved den ukendte KZ-fanges monument ved Helligåndskirken. Glasurnen fra Auschwitz skulle derimod anbringes i Frihedsmuseet.

Lysfest på 4. maj-aftenen.

Justitsministeriet har i lighed med tidligere år tilladt mærkesalg i forbindelse med Danmarks befrielsesdag, og frihedsfondens lokalkomiteer landet over er i gang med at hverve sælgere.

Da den 4. maj i år falder på en søndag, har man udsat mærkesalget til mandag den 5. maj, men frihedsfondens ledelse opfordrer til at markere 4. maj-aftenen på en smuk og værdig måde. Landets lysfabrikanter vil organisere et lyssalg, der sikrer, at hvert hjem fortsætter med den hævdvundne skik at sætte lys i vinduerne. I år har frihedsfonden dog betinget sig, at der ikke pålægges lyssalget nogen afgift til fonden, da man kun vil appellere til befolkningens hjælp gennem mærke og mærkesalg.

RØRKÆR A/S

Monument for søfolk.

Billedhuggeren Johs. Hedegaards monument for søfolk, der omkom under krigen, vil blive afsløret i Aarhus den 4. maj. Monumentet opstilles på en stærkt trafikeret plads ved Aarhus havn, og Aarhus Marineforening har skaffet de nødvendige pengemidler. Digteren Hans Hartvig Seedorff Pedersen har skrevet en inskription til statuens sokkel.

Generalforsamling i Randers.

Foreningen Gestapofangerne i Randers har holdt generalforsamling. Formanden, cyklehandler E. Christiansen, kritiserede i sin beretning Bernadotte-komiteens arbejde. Han beklagede, at monumentet endnu ikke er rejst, tiltrods for, at det er tre år siden, indsamlingen blev afholdt. Vi kan ikke være det bekendt, sagde han. Det vedtoges at lade formanden sende komiteen en protest-skrivelse, rettet til formanden, lrs. Per Federspiel. Man retter heri en opfordring til komiteen om, at mindesmærket rejses snarest.

De for landsforeningen gældende love godkendtes, dog med den tilføjelse, at man i lokalforeningen kun ønsker medlemmer, der er tidligere K. Z. fanger eller har været fængslet eller interneret af tyske eller danske myndigheder for deltagelse i modstandskampen i årene 1939—45, og som går ind for på nationalt grundlag også i fremtiden at kæmpe for begrebet: Frit at tænke, tro og tale.

København.

På generalforsamlingen i Gestapofangerne i København vedtoges følgende udtalelse:

»Generalforsamlingen finder anledning til at præcisere, at foreningen ikke ønsker medlemmer, der ved deres anerkendelse af K. Z.-lejlre, diktatur og voldsmetoder har svigtet de idealer, vi i besættelsesårene gik ind for. Vi henviser til foreningens love, hvori det bl. a. hedder:

§ 1. Foreningens formål er at samle alle tidligere medlemmer af modstandsbevægelsen, som har været interneret eller arresteret af tyskerne, og som på nationalt grundlag også i fremtiden vil

kæmpe for begrebet: frit at tænke, tro og tale.»

Efter formandens og kassererens beretninger vedtoges en skarp protestskrivelse til Bernadotte-komiteen. Såfremt komiteen ikke efterkommer den i protesten forekommende opfordring, skal protestens ordlyd offentliggøres i dagspressen i sin fulde ordlyd efter 14 dage.

Selv om det således drejer sig om en skrivelse, der i 14 dage skal være fortløbig, er Information dog i stand til at offentliggøre protestens indhold allerede 8 dage efter dens vedtagelse.

Bladet skriver, at det, man protesterer mod, efter forlydende skal være

at forretningsudvalget ikke har holdt møde siden maj 1951,

at det har valgt sig selv til bedømmelseskommité for mindesmærket,

at den øvrige del af komiteen aldrig har været indkaldt til møde endside fået meddelelse om forretningsudvalgets planer og afgørelser eller set regnskabet,

at der flere gange er indsendt skarpe protester fra komitémedlemmer og bi-dragydere, uden at det har ført til resultat,

at det monument, der skal rejses, intet har tilfælles med greve Bernadotte og hans gerning,

at monumentet er i strid med konkurrencereglerne.

9. april på Rådhuspladsen

Foreningen Gestapofangerne Københavns afdeling arrangerede den 9. april en smuk mindehøjtidelighed kl. 12 på Rådhuspladsen.

Aage Christensen sang solo, og civilingeniør Erling Foss holdt talen.

Mindelunden bør gøres færdig

Flere dagblade har omtalt det forslag, fabrikant Hagelin fremsatte i sidste nummer af »Pigtraad».

Som man vil erindre, gik fabrikantens forslag ud på at anbringe alle navne derude på samtlige aktive danske, der faldt under frihedskampen. Det vil dreje sig om ca. 700. Gennem arkivet fra »Særlige anliggender« foreligger der kartoteker, som står til rådighed. Hver enkelts forhold er undersøgt, så det skulle

udelukkende være de rigtige navne, der kom med.

Dagbladene er enige med Hagelin i, at først når alle disse navne er med derude, kan vi tale om, at Ryvangen er færdigbygget.

Foreningen Gestapofangerne behandlede sagen på sin ordinære generalforsamling, og man vedtog at rette henvendelse til kirkeministeriet om, at sagen fremskyndes. Som bekendt sorterer Ryvangen under dette ministerium.

PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 12 numre årligt. Abonnement 12 kr. pr år. (Girokonto 780 kan benyttes ved bestilling af abonnement).

SEKRETARIAT

Ekspedition, abonnements- og annonceafdeling, Ordrup Jagtvej 175, Charlottenlund (kontortid 9—12,30). Telefon: Ordrup 5075.

REDAKTION

Ansvarshav. redaktør: Kommunalærer Johs. Fosmark, Slagelsegade 9, 2., København Ø. Telefon: Øbro 8537 (træffes bedst 17—18).

Indlæg, artikler, meddelelser, breve fra læserne m. v., der ønskes optaget i bladet, må være redaktionen i hænde senest den 25. i foregående måned.

Annoncer, der ønskes indrykket i bladet, må være kontoret i hænde senest den 20. i foregående måned.

Redaktionsudvalg: Seminarieførstander Paul Holt, kaptajn Aage Eifer, pastor Poul Riis.

FORRETNINGSFØRER

Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Telefon: Ordrup 5075.

Klicheer: Persson's Cliché-Anstalt, København.

MEDLEM AF
FORENINGEN AF DANSKE
UGEBLADE, FAGBLADE OG TIOSSKRIFTER